

Karina Olesiak, Piotr Milc

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

Biblioteka na krańcu Europy — relacja z wizyty na Universidade dos Açores

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego prowadzi ożywioną współpracę międzynarodową w ramach programu Erasmus. Projekt ten umożliwia pracownikom wyjazdy do uczelni partnerskich w celu doskonalenia zawodowego oraz stwarza możliwość udziału w projektach wraz z partnerem zagranicznym.

Pracownicy Biblioteki mieli możliwość odbycia stażu zagranicznego w bibliotece Uniwersytetu na Wyspach Azorskich w Portugalii. Zasadniczym celem dziesięciodniowej wizyty było porównanie działalności systemu informacyjno-bibliotecznego pomiędzy instytucjami partnerskimi, choć nie brakło również możliwości konfrontacji realiów pracy i życia na tym odległym skrawku Europy z tym, czego doświadczyć można na co dzień w Polsce.

Kampus Uniwersytetu Azorskiego usytuowany jest na kilku wyspach archipelagu azorskiego. Cały archipelag azorski rozpościera się na długości około 650 km. Wulkaniczne wyspy Oceanu Atlantyckiego oddalone są około 1500 km od zachodniego wybrzeża Portugalii i około 2000 km od Ameryki Północnej. Dzielą się one na trzy grupy: wschodnią z wyspami Sao Miguel i Santa Maria, centralną, do której należy Terceira, Graciosa, Sao Jorge, Pico i Faial, oraz zachodnią Flores i Corvo. Nazwa archipelagu prawdopodobnie pochodzi od nazw ptaków *Açores* — jastrzębi, które krążyły nad głowami pierwszych osadników na wyspach. Motyw jastrzębia widnieje również na fladze regionu — autonomii Azorów. Historię osadnictwa na wyspach datuje się na wiek XV, kiedy pojawili się tutaj pierwsi portugalscy kolonizatorzy. Usytuowanie wysp mniej więcej w połowie drogi ze starego do nowego świata sprawiło, że przez lata były one wykorzystywane jako przystań dla żeglarzy, którzy wyruszali z Europy w kierunku Ameryki. W XX wieku Azory stanowiły aliancką bazę lotniczą i morską, których prawo użytkowania mają od 1951 roku Stany Zjednoczone.

Fot. 1. Ponta Delgada — główny plac miasta z charakterystyczną bramą. Fot. P. Milc.

Pracownicy biblioteki odwiedzili największą z wysp archipelagu azorskiego, Sao Miguel, na której znajduje się największe miasto Azorów, a zarazem stolica regionu — Ponta Delgada. Sao Miguel określana jest przez wielu mianem „zielonego raju”, i w pełni zasługuje na ten tytuł.

Kolorowe kwiaty i soczysta zieleń łąk i lasów niezwykle pięknie prezentują się na tle czarnych skał wulkanicznych i białych domów. Czarne klify, kraterzy prastarych wulkanów z krystalicznie czystymi jeziorami tworzą magiczną scenerię. O aktywności sejsmicznej świadczą powszechnie występujące wody geotermalne i gejzery. W niektórych miejscach ziemia jest tak gorąca, że można ją wykorzystać do przyrządzania regionalnej potrawy *cozido*.

Do prawdziwych atrakcji kulturalnych na Sao Miguel należy niewątpliwie wizyta w pięknym pałacu Conceicao oraz w muzeum Carlosa Machado. Wrzące gorące źródła w ogrodzie Vale de Furnas, połyskujące na niebiesko i zielono jeziora (Lagoa Azul i Lagoa Verde) w malowniczej miejscowości Sete Cidades, olbrzymie pola uprawne kukurydzy, tytoniu, ananasów i wina, a także — jedyna europejska — plantacja herbaty, ogniste jezioro Lagoa do Fogo w górach za Serra de Agua de Pau, lecząca woda w jeziorze ogrodu botanicznego Terra Nostra — to tylko wybrane atrakcje wyspy.

Fot. 1. Ponta Delgada — główny plac miasta z charakterystyczną bramą. Fot. P. Milc.

Wśród bujnej roślinności i „oddechu” wulkanu żyją i pracują mieszkańcy Azorów. Uprzejmość, życzliwość i łagodny charakter to cechy, które można było dostrzec u Portugalczyków już podczas pierwszej wizyty na uniwersytecie.

Universidade dos Açores został założony w 1976 roku. W początkowym okresie swojej działalności uczelnia posiadała tylko budynek główny na wyspie San Miguel. Aktualnie w skład struktury Uniwersytetu Azorskiego wchodzi 3 kampusy rozmieszczone na poszczególnych wyspach (Sao Miguel, Terceira i Faial) – mieści się na nich 11 wydziałów i 2 szkoły pielęgniarstwa. Uczelnia kształci około 6000 studentów, zatrudnia 490 wykładowców i około 250 pracowników administracyjnych.

Biblioteka uniwersytecka – podobnie jak sama uczelnia – składa się z 3 kampusów, które zlokalizowane są na różnych obszarach archipelagu (Sao Miguel, Terceira i Faial). W bibliotece zatrudnionych jest łącznie 31 osób, a całym zespołem kieruje dyrektor, który pracuje w głównym kampusie w Ponta Delgada. W bibliotece centralnej obowiązuje dwuzmianowy czas pracy w godz. 9.00 – 21.00.

Budynek biblioteki z zewnątrz sprawia wrażenie dużego bunkra. Nowoczesna konstrukcja oddana do użytku kilka lat temu została zaprojektowana z myślą o pełnieniu funkcji bibliotecznej, jednakże zarówno użytkownicy, jak i pracownicy biblioteki wskazują sporo mankamentów takich nowatorskich rozwiązań.

Biblioteka kampusu w Ponta Delgada gromadzi 200 000 woluminów książek i wiele innych materiałów, takich jak płyty DVD, mapy itp. Z uwagi na zmniejszone środki finansowe ograniczono zakupy wydawnictw drukowanych na rzecz elektronicznych baz danych – *portal B-on: Online Knowledge Library*, *eLibraryUSA* subskrybowanej w ramach projektu Amercian Corner, a także zbiorów w wolnym dostępie: *Repositório Científico de Acesso Aberto de Portugal*, *SciELO: Scientific Electronic Library Online* oraz *EUBookShop*. Podstawą pracy z czytelnikiem są elektroniczne zasoby danych z następujących dziedzin: ekonomia, biologia, geografia, geologia, oceanografia, literatura portugalska i literatura powszechna oraz nauki techniczne.

Ponadto biblioteka rejestruje dokumenty związane z historią Wysp Azorskich. Uczelnia prowadzi własne repozytorium – *Repositório da Universidade dos Açores* rejestrujące artykuły, dokumenty z wydarzeń naukowych, książki, rozdziały książek, rozprawy, raporty techniczne, prezentacje, których autorami lub współautorami są pracownicy naukowcy Uniwersytetu Azorów. Ponadto przynależy do projektu RCAAP (*Repositório Científico de Acesso Aberto de Portugal*) skupiającego wszystkie portugalskie jednostki naukowe.

Biblioteka posiada wolny dostęp do zbiorów bibliotecznych, z których mogą korzystać zarówno studenci, jak i nauczyciele akademicki. Oferuje także stanowiska do pracy grupowej i indywidualnej w postaci tzw. *study room*.

Biblioteka ściśle współpracuje z Ambasadą Stanów Zjednoczonych Ameryki i uczestniczy w projekcie *American Corners*, którego celem jest udostępnienie

szerokiej publiczności informacji o kulturze i historii Stanów Zjednoczonych. Biblioteka rozpowszechnia kolekcje książek o USA wraz z encyklopediami, zbiorami beletrystyki i publikacjami rządowymi. Ponadto umożliwia też dostęp do internetowych baz danych, nagrań audio, organizuje spotkania z Amerykanami, wystawy sztuki amerykańskiej i warsztaty.

Niezwykle istotną rolę pełni Centrum Dokumentacji (*The Documentation Services*), którego zadaniem jest wspieranie społeczności akademickiej poprzez pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie publicznie różnych materiałów, dokumentacji i informacji będących przedmiotem nauczania i badań naukowych prowadzonych przez Uniwersytet. Jednostka jest częścią centralnej biblioteki.

Program Erasmus sprzyja wymianie doświadczeń i zdobywaniu nowych kompetencji. Choć powszechnie uważa się, iż jest on kierowany głównie do studentów to także pracownicy jednostek naukowych mogą brać w nim aktywny udział. Doświadczenia pracowników Biblioteki Głównej potwierdzają fakt, że warto uczestniczyć w tego typu wyjazdach szkoleniowych. Oczywiście każdy taki wyjazd powoduje też wzajemne nawiązanie relacji, dzięki czemu nie tylko pracownicy biblioteki mogą wyjeżdżać do innych krajów, ale również zagraniczni bibliotekarze często odwiedzają naszą Uczelnię.

Fot. 3. Ponta Delgada — charakterystyczna zabudowa wysp azorskich: białe budynki z elementami ciemnych kamieni wulkanicznych. Fot. P. Milc.

Fot. 4. Logotyp Universidade dos Açores. Fot. P. Milc.

Fot. 5. Wnętrze biblioteki centralnej Uniwersytetu Azorskiego. Fot. P. Milc.

Fot. 6. Wnętrze biblioteki centralnej Uniwersytetu Azorskiego. Fot. P. Milc.

Fot. 8. Azory — nieodłączny element pogody, czyli codzienne deszcze i codzienna tęcza... Fot. P. Milc.

Bibliografia:

1. Symington M. (red.), *Portugalia, Madera i Azory*, Warszawa, 2005.
2. *Universidade dos Açores* [online], 2014 [dostęp: 2014-11-20]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.uac.pt/>.
3. *Uniwersytet Azorów*. In *Wikipedia* [online], 2014 [dostęp: 2014-11-20]. Dostępny w World Wide Web: http://pl.wikipedia.org/wiki/Uniwersytet_Azor%C3%B3w.

Informacja o autorach:

mgr Karina Olesiak — pracownik administracyjny Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, tel. 12 662 63 61, e-mail: karina.olesiak@libpost.up.krakow.pl.

mgr Piotr Milc — pracownik Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, tel. 12 662 63 72, e-mail: piotr.milc@libpost.up.krakow.pl.